02/08/2020

Στο Μουσείο Κύκκου η πρόχους που δώρισε ο Ντέιβιντ Τζόνσον

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Στις προθήκες του Μουσείου της Μονής Κύκκου βρίσκεται η πρόχους της Ύστερης Κυπριακής Εποχής του Χαλκού (1450-1200 π.Χ.) που δώρισε ο

Βρετανός εικαστικός καλλιτέχνης συλλέκτης Ντέιβιντ Τζόνσον.

Η πρόχους είναι αρχαίο κλειστό αγγείο με μία κάθετη λαβή, φουσκωτή κοιλιά, ψηλό λαιμό και στόμιο που σχηματίζει προεξοχή για την έκχυση υγρών.

Σύμφωνα με τον Διευθυντή του Μουσείου Κύκκου Στέλιο Περδίκη η συγκεκριμένη πρόχους ανακαλύφθηκε γύρω στα 1960 κατά τη διάρκεια ανασκαφών μαζί με άλλα αντικείμενα της μέσης και ύστερης χαλκοκρατίας κοντά στη Ναμπλούς της αρχαίας Σαμάρειας (σημερινό Ισραήλ) περιοχή πλούσια σε ευρήματα της εποχής του Χαλκού.

Κατέληξε στην ιδιωτική συλλογή του Μαχμούντ Μπαϊντούν απ’ όπου αγοράστηκε από τον Ντέιβιντ Τζόνσον και κατόπιν άδειας της αρχαιολογικής υπηρεσίας του Ισραήλ εξήχθη στην Κύπρο για να δωριθεί στο Μουσείο Κύκκου.

Υπολογίζεται ότι πριν από 3000 και περισσότερα χρόνια η ταπεινή αυτή κεραμική πρόχους έλαβε σχήμα και μορφή κάπου στην Κύπρο στα χέρια άγνωστου αγγειοπλάστη. Ακολούθως με περιεχόμενο από αρωματικά έλαια ή μέλι με όπιο ή κάποιο άλλο εμπορεύσιμο αγαθό ταξίδεψε δια θαλάσσης στην Παλαιστίνη, όπου κατέληξε ως προσφορά σε τάφο προσφιλούς νεκρού. «Μετά από παρέλευση χιλιάδων ετών εντοπίζεται από ανασκαφείς. Εγκαταλείπει τον ήρεμο κόσμο των τεθνεώτων και επανεντάσσεται στις ζώσες ανθρώπινες δραστηριότητες, καταλήγοντας πλέον όχι ως χρηστικό σκεύος, αλλά ως έργο τέχνης σε ιδιωτική συλλογή. Από πόσα χέρια πέρασε; Πόσες ψυχές ανθρώπων εύφρανε με το πολύτιμο περιεχόμενό της;» διερωτάται ο διευθυντής του μουσείου.

Ο ίδιος υπογραμμίζει ότι είναι τύχη αγαθή που ο συλλέκτης γνώρισε και αγόρασε την πρόχου έναντι σεβαστού χρηματικού ποσού προκειμένου να τη δωρίσει σε κοινωφελές ίδρυμα, το Μουσείο Κύκκου, για μελέτη και θέαση.

«Έτσι το Κυπριακό αυτό αγγείο της Ύστερης Χαλκοκρατίας μετά από περίπλου στην Ανατολική Μεσογειακή λεκάνη στα χέρια εμπόρων, χρηστών και συλλεκτών, χωρίς ποτέ να απολέσει την εμπορική – χρηματική του δυναμική και αξία, επανέκαμψε πάλι στην πατρώα Κυπριακή γη, στον χώρο γέννησής του, για να βρει ασφαλές καταφύγιο στο Μουσείο Κύκκου. Καλή παραμονή στο νέο φιλόξενο περιβάλλον σου» τονίζει ο ίδιος.

Το αγγείο ανήκει στον τύπο της δακτυλιόποδης κεραμικής ΙΙ, η οποία εντάσσεται στην Ύστερη Κυπριακή Εποχή του Χαλκού (1450-1200 π.Χ.). Η ονομασία της συγκεκριμένης κατηγορίας κεραμικής είναι συμβατική και οφείλεται στη δακτυλιόσχημη βάση των αγγείων. Πάνω σε χαμηλή κυκλική βάση, διαμέτρου 8,7 εκ., εδράζεται το σφαιρικό σώμα του σκεύους, το οποίο στο άνω μέρος φέρει

σχετικά ψηλό κυλινδρικό λαιμό ο οποίος απολήγει στην κορυφή σε διευρυμένο χείλος (διάμ. 10,2 εκ.), νεύον ελαφρά προς τα έξω. Ο άξονας του αγγείου δεν είναι απόλυτα κάθετος. Ο λαιμός κλίνει αισθητά προς τα πίσω. Πρόκειται για σύνηθες στοιχείο της συγκεκριμένης κατηγορίας κεραμικής, που είχε να κάνει μάλλον με τη χρήση του σκεύους και του υγρού περιεχομένου του. Ο ελαφρά κεκλιμένος προς τα πίσω λαιμός μάλλον υποβοηθά στην καλύτερη διαχείριση του υγρού περιεχομένου στη διαδικασία χρήσεως. Κάθετη, ακόσμητη, τοξωτή πεπλατυσμένη λαβή ενώνει τον λαιμό με το σφαιρικό σώμα της πρόχου.

Το αγγείο είναι κατασκευασμένο από σχετικά καλής ποιότητας λεπτόκοκκο πηλό και στη σχηματοποίησή του μάλλον χρησιμοποιήθηκε κεραμικός τροχός. Η εξωτερική επιφάνειά του είναι σχετικά στιλπνή. Αν και έτυχε καλής όπτησης, η ανομοιόμορφη θερμοκρασία κατά τη διαδικασία ψησίματός του προσέδωσε σε αυτό ποικίλη εξωτερική χρωματική εμβέλεια από ροδίζοντα μέχρι καστανόγκριζο και μελανό χρωματισμό. Επιπρόσθετη λιτή, σταχτόχρωμη, γραπτή διακόσμηση καλύπτει εξωτερικά την πρόχου. Πρόκειται για συνεχόμενη γραμμική διακόσμηση σε επαναλαμβανόμενη τετραπλή συστάδα, σε κάθετη διάταξη στο σφαιρικό σώμα και οριζόντια διάταξη στον κυλινδρικό λαιμό. Ένεκα των ιδιαίτερα λεπτών τοιχωμάτων τους, έχει υποστηριχθεί ότι τα συγκεκριμένα αγγεία μιμούνταν αντίστοιχα μεταλλικά σκεύη, τα οποία ήταν ακριβότερα. Αυτού του τύπου κεραμική κατασκευαζόταν μαζικά στην Κύπρο της Ύστερης Χαλκοκρατίας τόσο για επιτόπιο χρήση όσο και για τις ανάγκες του εξαγωγικού εμπορίου. «Με κάθε επιφύλαξη μπορεί να χαρακτηρισθεί ως το πιο εξαγώγιμο είδος κυπριακής κεραμικής της αρχαιότητας. Σημαντικός αριθμός τέτοιων αγγείων έχουν εντοπισθεί κυρίως στην Εγγύς Ανατολή (Συρία, Παλαιστίνη, Αίγυπτο)» σημειώνει ο γνωστός αρχαιολόγος.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η πρόταση του αρχαιολόγου Μέριλλη, ο οποίος υποστήριξε ότι μέσα σε αυτά τα αγγεία εξαγόταν από την Κύπρο όπιο αναμεμειγμένο με μέλι. Αν κάποιος κρατήσει αντεστραμμένο το αγγείο, θα δει ότι προσομοιάζει με αποξηραμένη κάψα παπαρούνας, φυτό από το οποίο προέρχεται το όπιο.

Πηγή: www.philenews.com